הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות פג.

מסורת הש"ס

א) לקמן קב:, ב) לעיל ט., ג) [קידושין יט: וש"נ], ד) [לקמן קב:], ה) לקמן לה. ניטין עז. כ"ב מנ. מנ. כריתות כד:, ו) ניטין עז. כ"ק ח: כ"ב מנ:, ז) לעיל נח: וש"נ ע:, לקמן קז:, ח) [יומות לט.], ט) [סס], י) [מדבר מז], כ) [דף ס:], ל) [סס מנ. וסס],

מוסף רש"י

לעולם אוכל פירי פירות. אם כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן, אוכל הוא פירי פירות, מוכר פירות ואוקמה קרקע שיאכל לה קרן והוא אוכל פירות (לעיל ט.). **האומר לחבירו.** שהיה שותף עמו בשדה זו (כריתות כד: וכע"ר ניטין עז.). **ואין לי עסק בה.** אחת מכל לשונות הללו (ניטין עז.) כלומר לא יהא לי עסק בה, ומכלל אחת שומע אנא הכל יהא שלך, אלא שלא הוליא הדבר כפירוש מפני (רשב"ם ב"מ מג.). **לא אמר כלום.** ולא אכל זמנתו (כריתות כד:) דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון מתנה (ניטין עז.) דאין זה לשון מתנה כשאמר לא יהא לי חלק בשלי דעל כרחו הרי הוא שלו עד שיאמר לחבירו שדי נתונה לך שדי מכורה לך שדי מוקפת לכל מי שירצה (רשב"ם ב"ב מט.) דכיון דכבר יש לו חלק בשדה והיא אומר לא יהא לי חלק בו, אין זה לשון מתנה לחבירו אלא לשון תפלה הוא, הלשון שלא יהא לי חלק בשדה זו וכל זמן שלא אמר יהיה נתון לך שדה זו, לא יצא עדיין מרשותו, ואין תופס לשון זה אלא כדבר שעדיין לא זכה בו והוא מתנה עליו שלא יהא שלו כשיבא הזמן שעתיד לזכות לאותו דבר, דאין אדם זוכה בדבר בעל כרחו, כדלקמן דנחלה הבאה לו לאדם לאחר מכן מתנה עליה שלא יירשנה, אבל מכיון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יהא שלי לא אמר כלום, דבעל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתנה לאחרים (רשב"ם ב"ב מג. ש"ר). **בכותב לה.** דין ודברים כו', ועודה ארוסה. קודם שזכה בנכסים ואין צריך לכתוב לשון מתנה דיכול להתנות כדרב כהנא (ניטין עז.) דאינו זוכה בפירות עד שעת נשואין וכדמפיק ואזיל דבירושות הבאות לאדם בתקנת חכמים יכול לעקרן אי מתנה עליה קודם הזמן בעוד שלא בא לידו אומר לא יהא לי חלק באותו מתנן דעתיד לבא לו בתקנת חכמים, דאין מזכין לו לאדם בעל כרחו (רשב"ם ב"ב מט.). **נחלה הבאה לאדם ממקום אחר.** שאינה ירושת אביו מן התורה (ניטין עז.) דעתידה לבא לו בגנון נחלה דרבנן כדמפרש לקמן (רשב"ם ב"ב מט.). **אדם מתנה עליה.** קודם שזכה (ניטין עז.). **שלא יירשנה.** כגון דקאמר דין ודברים אין לי על אותה נחלה דעתידה לבא לו, כלומר לא יהא לי דין ודברים (ב"ב מט.). **וכדרבא.** כלומר ובאותו נחלה הבאה לו בתקנת חכמים מדרבא, אבל בנחלה דאורייתא כגון דין ודברים אין לי ירושת הבנים, דבעל כרחו שלו יהא אא"כ יתנה לאחרים בלשון מתנה (שם). **האומר אי אפשי בתקנת חכמים.** שבשו לבנאתי. **כגון זו.**

עין משפט נר מצוה

א א מי' פכ"ג מהל' אישות הל' כ' סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף ח:
ב ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ד:
ג ג מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף מ:
ד ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
ה ו ז מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ג ח' וסי' סט סעיף ז:
ו ח מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סי' לב סעיף נ:

תוספות רי"ד

הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך ה"ז אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה א"כ למה כתב לה שאם מכרה ונתנה קיים. כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ה"ז אינו אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה ר"י אומר עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן עד עולם. כתב לה דין ודברים א"ל בנכסיך ובפירותיהן ובפירי פירותיהן בחייך ובמותך אינו אוכל פירות בחייה ואם מתה אינו יורשה רשב"ג אומר אם מתה יירשנה שהתנה על מה שכתו' בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל; תני רבי חייא האומר לאשתי וכי כתב לה הכי מאי הוי והתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום אמרי דבי רבי ינאי בכותב לה ועודה ארוסה כדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה הבאה לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא יירשנה וכדרבא דאמר רבא האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו מאי כגון זו כדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה אי הכי אפילו נשואה נמי אמר אביי נשואה ידו כידה רבא אמר ידו עדיפא מידה נפקא מינה לשומרת יבם איבעיא להו קנו מידו מהו אמר רב יוסף מדין ודברים קנו מידו רב נחמן אמר מגופה של קרקע קנו מידו אמר אביי מסתברא מילתא דרב יוסף

בעורר

הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך הרי זה אוכל פירות בו'. והא דתנן בחזקת הבתים (כ"ב מב. וסס) ולא לאיש חזקה בנכסי אשתו ופריך בגמרא[1] פשיטא כיון דמשתעבדא ליה לפירא הוא דקא אכיל לא לריכא דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך לאו דוקא דא"כ אכתי משעבדי ליה לפירא אלא לא חש להאריך ואיירי דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן: **דין** ודברים **אין לי** בנכסיך ובפירותיהן בחייך ובמותך. ברוב ספרים גרס' ובפירי פירותיהן וא"ל דסתם לן כרבי יהודה וא"ת תפשוט מהכא בגמרא דעד עולם לאו דוקא מדלא תנא ליה ושמא לא חש להאריך אלא לסתום כר' יהודה: **ואין לי** עסק בה. וא"ת דאמרינן בהשולח (גיטין מג: וסס) גבי המוכר עבדו לעובד כוכבים יצא כן חורין וצריך גט שחרור ואם כתב לו אותו זהו שחרורו מאי אותו אמר רב שאם דכתב ליה לכשתבא ממנו אין לי עסק בך משמע דאין לי עסק בך הוי לשון טוב וגרמא לרשב"א דאין לי עסק בך הוי כמו שאומר לו הרי את לעצמך הילכך גבי עבד שיכול לזכות בעצמו קני אבל שדה אין יכול בעצמו: **בדרב** כהנא בו'. ואם תאמר היכי מייתי ראיה דמהני לשון דין ודברים שהוא לשון גרוע ולמא כל הנהו דמייתי מיירי בלשון טוב ואי אפשי בה דמייתי הוי לשון טוב כדמוכח בפרק בתרא דכריתות (דף כד.) ויש לומר דמדקאמר נחלה הבאה לו לאדם דווקא ולא שבאת לו ככר משמע דבלשון גרוע מיירי דבלשון טוב אפילו באת לו ככר יכול להתנות עליה ולר"י גרסה דאלשון דין ודברים אין צריך להביא ראיה דמהני דמסתברא הוא דמהני היכא דלא באה לידו כמו בעצמו ליישנא מעליא אלא מייתי ראיה דלא מיקשי למאי דאוקמה בכתב לה ועודה ארוסה היכי מצי מקני לה והא קיימא לן דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואף על גב דרבי יצחק דמוקי לה בכותב לה ועודה ארוסה סבר בהאשה רבה (יבמות נג. וסס) דאדם מקנה מכל מקום מייתי ראיה לדידן דקי"ל דאין אדם מקנה מדבר שבא לעולם אף על פי שלא בא לעולם דכיון דלעובדא מיקנה יכול לומר אי אפשי באותה טובה ובמילתיה דרבא לאו דלא בא לעולם מילתיה דרב כהנא דממילתיה דרבא לא שמעי' שיכול להתנות בדבר שלא בא לעולם אע"ג דקאי על מילתיה דרב הונא דאיירי במזונות שלא באו לעולם אתם אינו מידום במה שאין לה מזונות דאעו"פ לא ליעול מזונות בעל כרחה וכשרוצה חוזרת בה ולא קא משמע לן רב הונא אלא שיכולה להפקיע מעבלה וא"ת בלא רב כהנא נמי למה לא יוכל להסתלק בכותב לה ועודה ארוסה מידי דהוה אשאר כסות ועונה (לעיל דף ט.) דלרבי יהודה בדבר שבממון תנאו קיים ורבי מאיר נמי לא פליג אלא משום דקסבר מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ויש לומר דהכא מיירי באומר לה שלא דרך תנאי אלא אומר לה דין ודברים אין לי בנכסיך ועוד דלאשה איכפת לה לאתנויי ומתני הבעל ויהוה ליה פטומי מילי בעצמה ואשתא מייתי מדרב כהנא דאני דמכח תנאי לא מהני מכח סילוק בעצמה מועיל: **קנו** מידו מהו. פירש בקונטרס דאבריימא קאי וקשה לר"י דמה יש להועיל שם קנין שהרי למי מקנה אותה והלא לכ"ע מפקר לה וגרלה לר"י דאנשואה קאי דאמרינן דידו כידה אי מהני לה שום קנין או לא:

בוליגא

מגופה של קרקע היכא דפרים כדקתני סיפא וטעמא דמתני' דאמר ר"ז אוכל פירות הוא אלא משום דלא פרים ממאי סליק נפשיה ואמרי' ידה על התחתונה כדמפרש לקמן (ע"ב) ואיהי יכולה לומר מן הכל נסתלקת הילכך מה לי קנו מה לי לא קנו אלא אבריימא קא בעי לה דקתני לא אמר כלום וטעמא משום גריעותא דלשנא הוא: **מהו.** מי אמרי' לא הקנה בחליפין הללו כלום ולא אמר עליה אלא לשון דין ודברים או דלמא אין חליפין באים אלא לדבר שיש בו ממש שזה קונה את הסודר ומקנה לו תפך המכר או המתנה ועל גופה של קרקע קנו מידו ומתנה גמורה היא: **מדין ודברים קנו מידו.** מה שפרים על הקנין קנו מידו והוא לשון דין ודברים ואינו כלום: נעורר

להסתלק ממנה עד שלא תבא לידו שהאומר מה שאירש מאבא מ"ל לא אמר כלום וכמו שאין יכול למכור כך אין יכול להסתלק ממנה עד שלא תבא לרשותו ואי הות ירושת הבעל דאורייתא לא הוי מצי מסתלק ממנה עד שלא תבא לרשותו אבל משום דהוא מדרבנן יכול להסתלק ולומר א"א בתקנה זו שתיקנו

דלקמן דמדרבנן היא (שם) דמילתא דאמריתא דאמרה רבא (ניטין שם). שומעין לו. הואיל והתקנה לגרמו נעשית יכול לומר כלום עכו אלא לגבאתי, אמי לא אמרי בהנאה זו (ניטין שם) דבעל כרחו דאיתא לא יהיו מוקם מכמים, שאם אינו מוקם כמוהו שאינו לו מכמים לא ניתן לו בעל כרחו, שלדעתו תקנה חכמים (ב"ב שם). מאי כגון זו. אהיא דאמרה רבא (ניטין שם) בחזו תקנת חכמים היו מדברים בכתה"ל שעליה אמר רבא כל האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זאת התקנה שלו מדברים בה, שומעין לו (ב"ב שם).

בדרב הונא אמר רב. כלומר מתקנת מזונות שהבעל נותן לאשה היו עשוקים בכגון המדרש והוא טוטל מלאכת ידיה מתחילה ואם אומרת אי אפשי בתקנת חכמים בזו התקנה שתקנו לנותנה, דהא לדידי אינה מוכה, דמלאכת ידי עדיף על מזונותי אחיון מבלי ומלאכה בעצמי שומעין לה (ב"ב שם). איני ניזונת. משלן, ואיני עושה. לך כלום אלא בעצמי (לעיל נח:) אינו ניזונת משל בעלי ואינו עושה לו מלאכה. דכי תקון רבנן מזוני לנשותה תקון, ומכון דלא אפקה בתפשה ידיה, ואחר כך תקנו מעשה ידיה לנפלה משום איבה, הלכך יכולה לומר אי אפשי (ניטין עז).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com